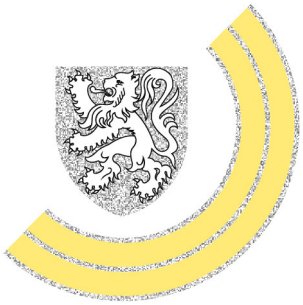
C153 – CUL20

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

12 maart 2009

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de uitvoering van het Participatiedecreet 1

Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de evaluatie van het crossmediale cultuurbeleid van de VRT 4

Vraag om uitleg van de heer Dirk de Kort tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de stand van zaken van de uitvoering van het Vlaams Sportinfrastructuurplan 7

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de verdere evolutie van de Taalunie, en dit in het licht van de algemene taalverloedering 9
Met redenen omklede motie 15

Vraag om uitleg van de heer Hans Schoofs tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het gebruik van voedingssupplementen in het wielrennen 15

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de uitvoering van het Participatiedecreet

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijnheer de minister, ruim een jaar geleden keurde het parlement het Participatiedecreet goed. Een belangrijk onderdeel van dit decreet gaat over de lokale netwerken en het opstellen van afsprakennota's. Enkele maanden geleden stelde ik u met betrekking tot de toepassing van dat artikel 22 reeds een vraag om uitleg. Ik meldde toen dat slechts 14 percent van alle Vlaamse gemeenten een subsidieaanvraag hadden ingediend in het kader van artikel 22. We vroegen u om de gemeentebesturen beter te informeren over dit deel van het Participatiedecreet.

Nu vernemen we via een schrijven van de VVSG dat er grote bezorgdheid is gerezen over de praktische uitvoering van artikel 22. "Vanuit de 34 gemeenten die zulke afsprakennota onderschreven en hiervoor subsidies zullen ontvangen, vernemen we dat noodzakelijke antwoorden op belangrijke vragen achterwege blijven."

Zo is er blijkbaar sprake – ook in de brief van de VVSG – van de noodzaak aan overname van het Fonds Cultuurparticipatie wanneer er een lokale afsprakennota wordt opgesteld. Op zich is dat geen probleem omdat de werkrelatie tussen deze partners op het terrein goed is. Het verplichtend karakter dat aan deze overname gehecht wordt, is echter niet decretaal verankerd, volgens de VVSG. De vereniging is daarom van mening dat dat niet als eis kan worden gesteld aan de lokale besturen. Immers, zo'n overname confronteert lokale besturen met zowel beleidsvragen als praktische vragen, bijvoorbeeld over privacy en flexibiliteit in terugbetalingssystemen, en over middelenbesteding binnen en buiten de gemeentelijke grenzen. Dergelijke vragen vergen een doordacht debat en instrument als antwoord maar daarvoor ontbreekt de tijd en vooral de technisch-juridische ondersteuning en omkadering, aldus de VVSG.

Daarnaast zijn er ook vragen bij de lokale besturen over budgetverdeling en -verantwoording die niet adequaat beantwoord worden. Zo doet volgens de VVSG de bewering de ronde dat het totale budget in het kader van artikel 22 moet worden verantwoord. Maar de Vlaamse overheid brengt zelf slechts één derde van dat budget aan! Voor de verantwoording van het totale budget moet de gemeente in de meeste gevallen rekening houden met de compilatie van subsidiebronnen en dus van diverse regelgeving, ook dat verhindert een globale verantwoording aan de Vlaamse overheid. Zo moeten de OCMW's de aanwending van de federale middelen voor participatie verantwoorden bij de federale minister van Maatschappelijke Integratie.

De VVSG heeft natuurlijk begrip voor de praktische problemen bij de implementatie van nieuwe regelgeving. Meestal komt men met goodwill en engagement van lokale besturen en van de bevoegde administratie op korte termijn tot oplossingen. Ik hoop dat dat ook nu het geval zal zijn.

De VVSG heeft daarnaast nog vragen in verband met de vzw Dēmos. Het decreet voorziet in de structurele ondersteuning van een steunpunt, en dat is de vzw Dēmos. Inzake participatie verzorgt Dēmos de realisatie van drie kernopdrachten. De eerste opdracht is de praktijk-, visie- en methodiekontwikkeling. Op basis van een permanente evaluatie, van de behoeften en van een onderzoeksmatige aanpak levert Dēmos een bijdrage aan de ontwikkeling van participatie via onder andere informatie- en discussiemomenten, overlegfora enzovoort. De tweede opdracht is de praktijkondersteuning, en de derde beeldvorming en communicatie.

De VVSG vraagt zich af of Dēmos over alle nodige middelen beschikt om zijn opdracht tot een goed einde te brengen. Beschikt Dēmos bijvoorbeeld over de nodige technisch-juridische expertise om adequaat te antwoorden op de vragen van de lokale besturen? Voor alle duidelijkheid: Dēmos speelt een sleutelrol in het hoofdstuk armoede van het Participatiedecreet, en moet dus over alle mogelijke troeven beschikken om zijn belangrijke opdracht tot een goed einde te brengen. Ik ken de mensen van Dēmos en ik weet dat zij hun uiterste best doen. Die gedrevenheid moet mijns inziens vertaald worden in instrumenten en middelen die kunnen leiden tot een grondige expertiseopbouw. Die expertise is absoluut noodzakelijk voor een goede uitvoering van de ondersteuningsopdracht die door de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid werd aangegaan. Ik refereer aan uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 18 augustus 2008. "Dēmos staat garant voor debat en een kwalitatieve dienstverlening aan kansengroepen, sectoren, overheden en opleidingen. Concreet geeft Dēmos hieraan gestalte via studiedagen, publicaties, vorming en onderzoek." Het is dus geenszins mijn bedoeling om een steen te smijten naar Dēmos, maar wel om te vragen of zij hun opdracht naar behoren kunnen vervullen.

Wat zijn uw antwoorden op de concrete vragen van de VVSG en de lokale besturen inzake budgetverdeling en

-verantwoording en inzake de overname van het Fonds Cultuurparticipatie?

Welke maatregelen zult u treffen om een structureel antwoord te geven op de vragen van de VVSG, meer concreet wat betreft de ondersteuningsopdracht van Dēmos? Zal Dēmos over de nodige middelen kunnen beschikken om haar opdracht te kunnen vervullen?

Welke maatregelen zult u nemen om de lokale besturen 0luik van het Participatiedecreet – te motiveren om alsnog een subsidieaanvraag in te dienen in 2009?

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer Delva, het hoeft weinig betoog, zeker in deze commissie, dat het Participatiedecreet voor mij een belangrijk, zelfs cruciaal instrument is dat het cultuur-, jeugd- en sportbeleid flankeert en inspireert met belangrijke aanvullende, stimulerende en vernieuwende beleidspraktijk. Dit decreet bevat zeer verschillende instrumenten om deze doelstelling te dienen, met onder meer de decretale verankering van enkele belangrijke instellingen, een projectenregeling voor de participatie van kansengroepen, een beperkt aantal maar zeer doelgerichte proeftuinen, de laagdrempelige vorming, de cultuur- en sportgemeente, het faciliteren van een Vlaamse uitstraling van hobbyclubs en nog meer. De ontwikkeling van lokale netwerken die instaan voor de concrete financiële ondersteuning van mensen in armoede voor wat betreft hun deelname aan sport-, cultuur- en jeugdwerkactiviteiten vormt binnen het Participatiedecreet wellicht een van de meest fragiele onderdelen.

De netwerken steunen op de hypothese dat er op gemeentelijk of intergemeentelijk niveau een hechte synergie kan ontstaan tussen alle actoren die concreet bij armoedebestrijding betrokken zijn, dus zowel het gemeentebestuur via zijn cultuur-, jeugd- en sportdienst, als het OCMW, maar zeker ook de particuliere spelers zoals verenigingen waar armen het woord nemen, het opbouwwerk, het welzijnswerk en anderen. Het is via een werkzame synergie binnen dit lokale netwerk, en dus via de middelen die voor deze heel concrete hulp kunnen worden verzameld, dat men de vragen van mensen en gezinnen in armoede met een financiële ondersteuning kan beantwoorden. Ik ben me daarbij bijzonder bewust dat deze hypothese erg hoge verwachtingen koestert naar alle betrokkenen: overheden en particuliere spelers, maar ook plaatselijke en Vlaamse betrokkenen.

U begrijpt dat ik de evoluties van deze netwerken van zeer nabij opvolg. De wolfijzers en schietgeweren die kunnen opduiken zijn me ook wel bekend. We introduceren immers een belangrijke cultuur- en structuurverandering door op lokaal vlak de partners rondom een afsprakennota samen te zetten. Het decreet kiest hier bewust voor de moeilijke weg van samenwerking tussen OCMW's en gemeentebesturen, tussen een aantal vrijetijdsdiensten, en vooral van een gelijkwaardig partnerschap met de verenigingen van en voor mensen in armoede.

Aan de ene kant vragen we niet veel: geen dikke dossiers en geen nieuwe middelen die lokale besturen moeten vrijmaken. Aan de andere kant waren we ons ervan bewust dat hier op vele plaatsen tijd voor nodig is. Tijd om elkaar als gelijkwaardige partners te ontdekken. Tijd om samen een traject af te leggen en goede antwoorden te zoeken op een aantal vragen. We hebben hier bij de opmaak van het decreet rekening mee gehouden. Het financieringssysteem voor de gemeentebesturen gaat uit van trekkingsrechten die vastliggen, om het even wanneer men instapt. Hier speelt dus geen factor tijd. Tegelijk hebben we ervoor gezorgd dat voor die plekken waar geen afsprakennota's zijn, het Participatiefonds gewoon zijn rol blijft spelen. Mensen in armoede kunnen daar dus via hun verenigingen op ondersteuning blijven rekenen. Deze dubbele 'beveiliging' moet kansen geven om de nodige tijd te nemen. Een aantal vragen die nu opduiken, hebben volgens mij ook te maken met het feit dat men ter plaatse niet altijd alles voldoende heeft doordacht. Ik maak me daar zorgen over omdat het uitgangspunt was en is dat verenigingen alleszins niet het gevoel mogen hebben in snelheid gepakt te zijn. Er bereiken mij signalen dat zij op sommige plaatsen wel dit gevoel hebben.

De heer Delva stelde op 17 oktober dat hij het betreurde dat slechts 14 percent van de steden en gemeenten een aanvraag had gedaan. Ik antwoordde toen dat er niet minder aanvragen waren dan verwacht. Integendeel, we waren er intuïtief van uitgegaan dat het aantal in deze eerste ronde lager zou liggen omdat we wisten dat er tijd nodig was om tot goede afspraken te komen. Net omwille daarvan werden ook enkele afsprakennota's niet goedgekeurd of besloten gemeentebesturen zelf om later in te dienen.

De middelen moeten worden ingezet op actieve deelname aan vrijetijdsactiviteiten en de ondersteuning van initiatieven van of voor personen in armoede op sport-, jeugdwerk- of cultureel vlak. Er bestaat hierbij geen verplichting om de principes en de werking van het Fonds Vrijetijdsparticipatie over te nemen. Dit zijn keuzes die ter plekke worden gemaakt, uiteraard in overleg en samen met de verenigingen en andere betrokken actoren. Daarbij vertrek ik wel van de veronderstelling dat gemeentebesturen en OCMW's dit met een grote dosis gezond verstand aanpakken, met respect voor de opgebouwde traditie van 'toeleiding' en participatie bij vele van deze verenigingen. In dezelfde hypothese blijf ik overtuigd dat deze aanpak niet leidt naar afbouw, maar wel naar meer efficiëntie, betrokkenheid en krachtige netwerking.

Wat de vraag over de budgetverantwoording betreft, is de regelgeving duidelijk. In het uitvoeringsbesluit bij

het decreet staat onder artikel 21, paragraaf 1: “Om voor de subsidies in aanmerking te komen, zal de gemeente of het samenwerkingsverband van gemeenten voor de initiatieven vermeld in artikel 22, paragraaf 1, tweede lid van het decreet, een bedrag inbrengen dat minstens het dubbele is van de jaarlijkse subsidie van de Vlaamse Regering. Dat bedrag kan mee worden ingebracht door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn. De ingebrachte middelen kunnen eveneens afkomstig zijn van subsidies van andere overheden aan de gemeente of het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn.”

Lokale besturen hoeven dus in de praktijk geen nieuwe middelen te zoeken. Bovendien is het hierbij niet nodig om bestaande middelen via allerlei moeilijke technieken en begrotingsoperaties te herschikken. Het uitgangspunt is en blijft hier duidelijk: de verschillende maatregelen voor de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede worden binnen het netwerk zelf gebundeld en afgesproken. De federale participatiemiddelen van de het OCMW kunnen dus perfect binnen de OCMW-begroting blijven en volgens de eigen procedure bij de federale overheid worden verantwoord. Hetzelfde geldt voor de middelen voor, bijvoorbeeld, het lokale sportbeleid. Hierbij is de afkomst van de middelen niet het meest belangrijke. De centrale en meest cruciale vraag blijft of er voldoende middelen worden ingezet voor de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede en of dit samen met hen en de betrokken verenigingen wordt aangepakt.

Ik hoop dat u overtuigd bent dat de verantwoordingsdocumenten vanwege onze administratie zeer beperkt zijn en telkens uitgaan van vertrouwen in lokale besturen. Dit bewijzen we ook in andere maar toch vergelijkbare regelgeving. Het is in dit kader zeker niet overdreven dat onze administratie toezicht houdt op artikel 21, paragraaf 1, van het besluit en bijgevolg op een eenvoudige wijze nagaat of gemeenten met deze minimale principes van cofinanciering rekening houden.

Mijnheer Delva, er is wellicht geen enkel domein waarop zoveel structurele antwoorden zijn voorbereid alvorens de vragen nog maar konden worden gesteld. Ik illustreer dit graag: Dēmos werd opgestart, de middelen voor het Participatiefonds werden fors verhoogd, het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen kreeg een structurele toelage via het hoofdstuk expertiseverenigingen van het Participatiedecreet. Daarnaast zijn er de bestaande ondersteuningsorganisaties voor lokale besturen: LOCUS, de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten (VVJ) en het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB). Die hebben telkens op hun terrein veel expertise opgebouwd. Ik verwacht dat ze in dit kader wordt ingebracht. Ook onze administratie heeft zich ten volle ingewerkt.

Daarom betreur ik het dat de VVSG via deze brief in een haast barokke en gechargeerde stijl de vragen die er leven, opklopte als ware het onoverbrugbare barrières. We weten dat de liefde van de VVSG voor Dēmos al van voor de start niet bijzonder groot was. Ik vermoed dat de VVSG zelf hoopte op een structurele opdracht vanuit mijn bevoegdheden, maar deze vraag is nooit in zoveel woorden gesteld. Ik kan dus alleen maar gissen naar de allesbehalve constructieve houding ten opzichte van een organisatie die slechts enkele maanden functioneert en zich dus nog intern moet organiseren.

Dēmos beschikt over de nodige middelen om zijn opdracht te verwezenlijken. Maar ik ga ervan uit dat zij dit niet alleen doen. In de memorie bij het decreet formuleerden we: “De vereniging werkt hiertoe nauw samen met bevoorrechte partners uit de diverse sectoren, zonder in hun plaats te willen treden. De specifieke sectorondersteuning blijft prioritair een opdracht van de bestaande sectorale steunpunten en federaties.” Ik reken dus vanzelfsprekend ook op de sectorale steunpunten om de technisch-juridische expertise mee aan te reiken.

In het antwoord op de vraag van 17 oktober gaf ik al aan welke initiatieven werden genomen om in de eerste fase de nodige informatie en ondersteuning te geven. Hieraan is door Dēmos en het Participatiefonds met vereende krachten gewerkt. Zij hebben hier degelijk werk geleverd. En ik besef maar al te goed dat Welzijnsschakels en het Vlaams Netwerk ook veel energie hebben gestoken in het informeren en begeleiden van hun verenigingen, allemaal vanuit de wil om er iets goeds van te maken. Ook deze nieuwe vormen van samenwerking hebben hun kinderziektes. We spraken recent af dat onze administratie hier wat sterker de regie zal voeren.

Mijnheer Delva, Dēmos, het Fonds Vrijetijdsparticipatie en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen organiseren samen vijf provinciale infomomenten. Het eerste moment vond plaats op 3 maart, het laatste op 2 april. Hierop worden alle mogelijke lokale actoren uitgenodigd.

U zult intussen al hebben begrepen dat deze bijeenkomsten er niet op zijn gericht om gemeentebesturen aan te zetten om per se in 2009 een aanvraag te doen. Zij zijn erop gericht om meer informatie te geven over het decreet en over de kansen, mogelijkheden en mogelijke valkuilen van een goede samenwerking tussen de gemeentelijke vrijetijdsdiensten, het OCMW en de lokale verenigingen. Het doel is hen te stimuleren om hier zo snel mogelijk aan te beginnen, er degelijk werk van te maken en dus in te dienen wanneer de samenwerking voldoende is gerijpt. Niemand is ermee gediend om zo snel mogelijk zoveel mogelijk halfslachtige afsprakennota’s te laten indienen. Halve afspraken tussen deze partners maakt slechte lokale vrienden en daar zijn we zeker niet op uit.

Het wijzigen van culturen en structuren verloopt per definitie traag. Maar traagheid geeft kracht. Lokale

netwerken zijn als eiken, die heel langzaam groeien, maar uiteindelijk een heel sterke boom moeten worden. De goede wil is meestal aanwezig. Er wordt gepionierd en daar kruipt heel wat energie in. We proberen er vanuit de Vlaamse Gemeenschap voortdurend alles aan te doen om mee te zoeken en te ondersteunen.

De heer Paul Delva: Mijnheer de minister, u noemde de brief van de VVSG wat barok, maar ik vond het einde van uw antwoord ook barok. Ik heb de poëtische toon toch geapprecieerd. Ik blijf op mijn honger zitten bij mijn tweede vraag. We zitten in een patstelling. De VVSG en Dēmos zouden moeten samenwerken. De brief van de VVSG liegt er niet om. Ik heb contact opgenomen onder andere met Dēmos. Ik twijfel er niet aan dat alles goed is doordacht en op voorhand overwogen, maar in de praktijk werkt het systeem niet zoals het hoort. Wie daar het slachtoffer van zal zijn, is het eerste doelpubliek van het decreet. Ik vraag me af of er geen initiatief van uwentwege zou moeten komen om een aantal dingen te ontgrendelen die vandaag de pragmatische samenwerking tussen beide partners onmogelijk maken.

Wat de klacht van de VVSG ten opzichte van Dēmos over de technisch-juridische ondersteuning betreft, denk ik dat Dēmos zelf vragende partij is om meer mogelijkheden te krijgen om antwoorden te kunnen bieden op de concrete vragen die werden gesteld vanuit de gemeenten en steden aan de VVSG of aan Dēmos.

We bevinden ons in een situatie die gedeblokkeerd moet worden en ik vraag me af of u daarbij geen rol te spelen hebt.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Delva ik wil me volledig aansluiten bij het betoog en ik wil de laatste bekommernis nog even onderstrepen, want u hebt gelijk dat er een zekere spanning is tussen de actoren die met de doelstelling werken en Dēmos. Ik denk dat het goed zou zijn indien de minister en zijn kabinet er met een stevige, doch fluwelen handschoen voor zorgen dat de prachtige doelstelling om de kansengroepen te betrekken bij de cultuurparticipatie, niet ondergesneeuwd geraakt. Hoe goed ik de sector en de actoren ook ken, het is niet altijd precies definieerbaar wat er verkeerd loopt en wie er schuld aan heeft. Er bestaat een grote gevoeligheid, maar de problemen moeten van de baan, want de doelstelling is heel mooi. Bij het einde van de legislatuur is het dus nog een belangrijke opdracht om dit zo goed mogelijk af te ronden.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer Delva, voor alle duidelijkheid: er is zeker geen probleem inzake de mogelijkheden. Uw vraag was concreet of ze voldoende middelen hebben om de opdracht uit te voeren. Ik verneem van iedereen dat er daar inderdaad voldoende middelen voor zijn.

De rest is een kwestie van goede wil en ik ben het er niet mee eens dat dit wordt voorgesteld alsof er een echte blokkering is, maar het doet er niet toe of ik dat nu al dan niet denk, want u denkt er anders over en dus komt het erop aan om te proberen om de twee partijen nog een keer deftig bijeen te brengen. Mijns inziens is het zo dat als Dēmos echt lokaal, gemeente per gemeente, onderhandelt met de lokale partners, dit allemaal perfect verloopt. Het is een feit dat er een slechte verhouding is met de VVSG. Ik wil wel proberen om de VVSG eens samen te brengen, maar het belangrijkste is natuurlijk dat Dēmos zijn rol individueel met alle leden van de VVSG, dus met alle gemeenten, kan spelen. Maar geen probleem: waar we kunnen helpen om te faciliteren, zullen we de nodige tijd nemen om erin te investeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de evaluatie van het crossmediale cultuurbeleid van de VRT

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, al sedert het begin van deze legislatuur werden in deze commissie verschillende debatten gehouden over het cultuurbeleid en de openbare omroep. Ook de crossmediale problematiek en de digitale kanalen kwamen daarbij aan bod. U herinnert zich wel dat we daar al enorm veel discussies over gehad hebben, met veel argumenten pro en contra en met concrete voorstellen, maar uiteindelijk bevinden we ons in de huidige situatie. Alles heeft uiteindelijk ook geleid tot een nieuwe beheersovereenkomst van de VRT, zelfs met een specifiek addendum over het cultuurbeleid en het verrijkte cultuuraanbod op de openbare omroep.

De reden waarom ik deze vraag stel, mijnheer de minister-president, is dat we hier vorige week een bijzonder interessante hoorzitting hadden over de problematiek van het kenniscentrum Mediawijsheid. Toen heeft de secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM), mevrouw Claus, terloops vermeld dat er een evaluatierapport over het crossmediale cultuurbeleid van de openbare omroep is. We hebben hier de hele discussie gevoerd over boodschappen van

algemeen nut om te proberen om een vliegwiel te creëren voor de culturele sector in Vlaanderen via de openbare omroep. Ik weet niet goed wat de resultaten daarvan zijn en ik vrees dat het een bijzonder moeilijke oefening is. De culturele sector is immers altijd bereid om te ruilen, maar als het over cash geld gaat, iets waar de openbare omroep toch op hoopte, is daar waarschijnlijk niet veel van in huis gekomen.

Vanuit het Vlaams Parlement hebben we jarenlang aangedrongen op meer cultuur op de VRT en dus zijn we echt benieuwd naar de resultaten van dit evaluatierapport, dat blijkbaar vrij recent bij u is gekomen via uw administratie, en waarvan vorige week melding werd gemaakt door mevrouw Claus.

Ik heb dan ook een aantal vragen. Werden de VRT en de culturele sector betrokken bij het opstellen van dit evaluatierapport van het departement, zo ja, op welke manier en zo neen, waarom niet? Wat zijn de belangrijkste vaststellingen in dit evaluatierapport? Wat zijn de belangrijkste aanbevelingen in dit evaluatierapport en hoe en wanneer zullen ze effectief geïmplementeerd worden? Als het rapport er is, is het dan ook beschikbaar voor deze commissie?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, ik dank de heer Decaluwe voor zijn alertheid. Deze thematiek is meer dan ooit levendig. Ik wil hier graag één vraagje en één opmerking aan toevoegen. De vraag is: wie was de opdrachtgever van dit onderzoek?

Ik ben bezig met het schrijven van een stuk over cultuur en media, in het licht van de verkiezingen. Net nu u deze vraag stelt, valt mijn oog op het volgende uit het boekenoverleg: er wordt gevraagd naar de zorg voor en de promotie van het literaire en cultureel waardevolle boek binnen de programmatie van de openbare omroep. Tussen haakjes staat: “het evalueren van de VRT-beheersovereenkomst vanuit boeken en letteren” en “het VRT-archief ontsluiten inzake letteren”.

Ik bedoel maar, mijnheer de minister-president, dat dit een goede stap is in een evolutie, maar door de samenleving en door veel sectoren die met kunst en cultuur te maken hebben, wordt heel terecht gevraagd naar meer aandacht van de openbare omroep voor ons cultuurleven. De druk is bijzonder groot en ik meen dat we die met zijn allen kunnen ondersteunen.

De heer Dany Vandenbossche: Afgezien van het feit dat de VRT een dergelijk rapport heeft – en het is een uitgebreid rapport, want ik zie het bundel bij de minister-president liggen – zijn we hier al tien jaar aan het discussiëren over de verhouding tussen de culturele sector en de VRT. Ik herinner me discussies over de definitie van cultuur: voor de VRT was die nogal ruim, voor degenen die ermee bezig waren, nogal eng. Dat wil zeggen dat men nooit overeenkwam, want de VRT zei dat hij een bepaald percentage aan cultuur had besteed en wij antwoordden daarop dat de omroep maar de helft van dat percentage aan cultuur had besteed omdat sommige programma’s volgens onze definitie niet onder ‘cultuur’ vielen. Ik vind dat we al een heel lange weg hebben afgelegd, maar dat wil zeker niet zeggen dat we het eindpunt al hebben bereikt.

In het kader van het cultuurbeleid werd hier al heel vaak gediscussieerd – onder meer vorige week of veertien dagen geleden nog – over de verrijking en dat heeft heel veel te maken met de culturele sector. We hebben gezien dat hier een discussie is ontstaan over de vraag of het over verrijking gaat of over een nieuw kanaal. De discussie is dus een beetje ruimer geworden dan tien jaar geleden.

Wat ik nog wou zeggen, in het licht van die discussie, is dat ik altijd vaststel, dat het zeker niet nieuw is, dat bij elk memorandum dat wordt ingediend naar aanleiding van verkiezingen, ik nog nooit heb meegemaakt dat de culturele sector – en ik bedoel echt alle branches – eens niet zegt dat men meer cultuur op de VRT wil. Dat de sector meer aan bod wil komen op de VRT, komt altijd terug. Het is weerom een discussie over de kip en het ei, want wat de VRT dan wel doet, is voor de sector vaak niet goed genoeg of niet wat men heeft gevraagd, maar dat geldt omgekeerd ook.

Dat is nu de discussie. Ik heb dat memorandum ook gelezen. Dat gaat over het boekenprogramma waar hier ook al zo vaak over gediscussieerd is. De sector heeft het boekenprogramma dat er onlangs is geweest, wellicht te licht bevonden. Deze discussie zullen we hier blijven voeren. En dat is ook een beetje de houding van de VRT. De VRT zegt dat hij en niet de culturele sector de programmatie maakt.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, ik steun uw betoog. Ik gaf enkel een illustratie bij wat u in een ruimer kader plaatst. Heel wat commissieleden hebben hier de afgelopen jaren gepleit voor meer cultuur op de VRT. Zo is er via allerlei opiniestukken en dergelijke gepleit voor een cultuurkanaal. Ik denk dat we al een belangrijke stap hebben gezet en dat we daar met trots mogen op terugkijken. De vraag is of het in dit kader ook niet nuttig is om te evalueren en na te denken hoe het in de toekomst verder moet gaan.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, collega’s, ik sluit me aan bij de heer Caron dat er in deze commissie al een hele weg is afgelegd. Het belangrijkste van een reis is de eerste stap, het vertrek.

Het aankomen is ook niet onbelangrijk maar dat volgt uit die eerste stap.

Mijnheer Decaluwe, ik zal u dit evaluatierapportdigitaal bezorgen.

Wat de opdrachtgever betreft, hebt u terecht verwezen naar artikel 7 van het addendum bij de beheersovereenkomst: "In november 2008 zullen partijen de uitvoering van dit addendum evalueren. Hierbij wordt rekening gehouden met de financieringsmogelijkheden" enzovoort. Naar aanleiding van dat addendum is er een evaluatie gekomen.

Het evaluatierapport over het addendum bij de beheersovereenkomst inzake de openbare omroep en het domein cultuur werd opgesteld in het najaar van 2008. Volgens artikel 7 werd de evaluatie uitgevoerd door beide partijen, met andere woorden door de VRT en door de Vlaamse overheid, meer bepaald het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. De evaluaties door beide partijen kwamen onafhankelijk van elkaar tot stand en werden op het einde van het traject samengevoegd tot een document.

Het document bestaat uit een inleiding, een managementsamenvatting enzovoort en werd op 17 december 2008 aan de minister van Media overhandigd. Ook de minister van Cultuur ontving een exemplaar van het rapport. De culturele sector werd betrokken bij de evaluatie. Hier werd gewerkt met face-to-facegesprekken met een groot aantal actoren.

Doel van dit onderdeel was om de actuele beeldvorming bij de diverse culturele sectoren, vooral Kunsten en Erfgoed, in kaart te brengen. Dit materiaal is onder meer verzameld om het gesprek tussen de VRT en de cultuursector te voeden.

In het rapport formuleren de VRT en het departement afzonderlijk een aantal conclusies en aanbevelingen. De VRT stelt eerst en vooral vast dat de openbare omroep de belangrijkste cultuurpromotor van het land is. De VRT beschouwt de openbareomroepdomeinen – met daarbij prioritair nieuws, informatie en cultuur – als een sterkte en niet als een handicap. De VRT plant een verdere consolidering en verfijning van het cultuuraanbod. Dat zal gebeuren via het driesporenbeleid, weliswaar met voldoende focus op het eerste en tweede spoor, zodat die optimaal kunnen doorverwijzen naar het derde spoor. De bedoeling is om het potentieel van zowel het generalistische als het verdiepende aanbod maximaal te exploiteren.

De VRT blijft aandacht hebben voor de culturele actualiteit en activiteit in al zijn vormen, en wil verdere samenwerkingsvormen onderzoeken met culturele actoren om het gezamenlijke potentieel verder te versterken.

Op het vlak van de implementatie van het rapport deelde de VRT mee uiteraard zijn eigen aanbevelingen ter harte te nemen.

De VRT is het eens met het departement dat er bijsturingen moeten kunnen gebeuren van het multimediaal en participatief webplatform, rekening houdend met evoluties in onder andere de ICT, het IT-gebruik en de ICT-realisaties inzake cultuur door derden.

Verder wil de VRT met de ondersteuning van CultuurNet Vlaanderen een gestructureerd overleg met de sector ontwikkelen om de samenwerking te optimaliseren. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is het efficiënter maken van de communicatiestructuren, zodat zowel de VRT als de cultuursector beter renderen. De VRT wil daarvoor bijvoorbeeld zijn centrale cultuurcoördinatie beter bekend maken bij de cultuursector. Het departement stelt dat de cultuur- en mediabedrijven elkaars expertise moeten erkennen. De VRT sluit zich daarbij aan. De omroep wil niet actief ingrijpen in het culturele leven maar wil wel op een eigentijdse en een op de mediagebruiker gerichte manier het brede culturele leven in Vlaanderen opvolgen en duiden.

De omroep vindt het belangrijk dat een goede cultuurmix wordt aangeboden. De VRT wil kunsten en expressie dan ook niet als een bijzondere cultuurcategorie benaderen. Om op een flexibele manier een goede cultuurmix te kunnen aanbieden, vindt de VRT het niet opportuun concrete afspraken vast te leggen over de invulling van het derde spoor en de verhouding met het eerste en tweede spoor. Het driesporenbeleid Cultuur is immers een middel voor de realisatie van de culturele opdracht en geen doel op zich.

De VRT zal constructief blijven meewerken aan een verdere optimalisering van de samenwerking met cultuuractoren. Het cultuuraanbod van de VRT-netten en -merken zal in zijn geheel niet afgebouwd worden. Dit alles volgens de VRT.

De conclusies en aanbevelingen vallen uiteen in twee luiken. Ik vraag me af of het niet beter zou zijn dat de commissieleden eerst kennis nemen van het rapport om daar dieper op in te gaan. Dan kan gerichter op een aantal vragen worden geantwoord.

Wat de verdere implementatie van deze evaluatie betreft, wordt momenteel gewerkt aan een gezamenlijke analyse van het evaluatierapport door de kabinetten van minister Anciaux en mezelf. Op basis daarvan zullen gesprekken georganiseerd worden met het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media enerzijds, en met de VRT anderzijds. Ten slotte kan de dialoog gevoerd worden tussen de VRT en de culturele actoren. Misschien kan deze commissie na een kennisname van de studie ook nog een bijdrage leveren.

Het departement heeft via een oproep op 21 november 2008 een internationaal benchmark besteld over cultuur op de publieke omroep. Dat kortlopend onderzoek

moet bestaande data verzamelen met betrekking tot het culturele aanbod op een beperkt aantal geselecteerde publieke omroepen, het publieksbereik daarvan, en, niet onbelangrijk, de budgetten die voor realisatie van dit aanbod worden vrijgemaakt. De gemotiveerde gunningsbeslissing werd genomen op 11 december 2008. De opdracht werd toegekend aan de Universiteit Antwerpen. Een eerste versie van het benchmark werd bezorgd in februari. Daarop werden door het departement nog enkele vragen en bedenkingen geformuleerd, wat leidde tot een nieuwe versie, die deze morgen informeel werd overgemaakt. Deze tekst wordt opnieuw door de administratie nagekeken. Daarna wordt het benchmark formeel opgeleverd. Ik ga ervan uit dat u ook daarnaar uitkijkt. Ik heb er geen enkel probleem mee om het, net als de studie, over te maken aan deze commissie. De volgende stappen in dit evaluatierapport zijn daarmee toegelicht.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister-president. Het voornaamste is dat de studie wordt bezorgd aan het parlement. Na een grondige lezing kunnen we eventueel verder debatteren en suggesties doen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk de Kort tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de stand van zaken van de uitvoering van het Vlaams Sportinfrastructuurplan

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

De heer Dirk de Kort: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, bijna een jaar geleden keurde dit parlement het decreet betreffende een inhaalbeweging voor sportinfrastructuur via alternatieve financiering goed. Dit decreet vormt het wettelijke kader voor het Vlaams Sportinfrastructuurplan, dat als doelstelling heeft de bestaande achterstand inzake sportinfrastructuur in Vlaanderen tegen 2011 met ruim 35 percent terug te dringen. Het plan omvat onder meer de oprichting van een sportinfrastructuurfonds. Dit fonds stelt de Vlaamse en lokale overheden in staat samen met private investeerders de volgende jaren 245 miljoen euro te investeren in lokale sportinfrastructuur.

Daarna werd door de Vlaamse Regering een uitvoeringsbesluit goedgekeurd en werden de ingediende dossiers beoordeeld door de selectiecommissie. Eind november 2008 zette de Vlaamse Regering dan het licht op groen om te investeren in de 130 geselecteerde projecten met name 73 kunstgrasvelden, 43 eenvoudige sporthallen, 10 multifunctionele sportcentra en 4 zwembaden.

Het Vlaams Sportinfrastructuurplan voorziet in een systeem van alternatieve financiering waarbij lokale overheden ondersteund worden door de overheid en privé-investeerders. De Vlaamse Gemeenschap zorgt voor een tussenkomst van 30 percent van de beschikbaarheidvergoeding en het lokale bestuur zorgt voor de resterende 70 percent. Gezien de financiële crisis besliste de Vlaamse Regering om de plafondbedragen voor de maximale tussenkomst van de Vlaamse overheid op te trekken, omdat de meest recente inschattingen van de beschikbaarheidvergoedingen aantonen dat de oorspronkelijk vooropgestelde plafondbedragen voor subsidiëring lager zouden kunnen uitvallen dan 30 percent van de beschikbaarheidvergoeding. Ook de kapitaalinbreng van Vlaanderen via de Sportfacilitator werd om die reden verhoogd.

De lokale besturen wier project geselecteerd is, moesten vervolgens begin 2009 een mandaatovereenkomst ondertekenen waardoor ze aan de Sportfacilitator de toestemming geven om een private partner te selecteren. Nadien zou de Sportfacilitator deze projecten per cluster in de markt plaatsen en een private partner selecteren. Dat betekent dus dat niet elke gemeente apart moet aanbesteden conform de wetgeving overheidsopdrachten. Voor de multifunctionele centra zou de aanbesteding gezamenlijk door de gemeente en de Sportfacilitator gebeuren.

Na selectie van de private partners zal er per deeldomein een Special Purpose Vehicle (SPV) worden opgericht. Voor de multifunctionele sportcentra zal de aanvrager individueel per project een contract afsluiten. Wanneer de sportinfrastructuurprojecten gekozen zijn, zal er een DBFM-overeenkomst worden aangegaan tussen het SPV en het lokale bestuur dat het geselecteerde project ingediend heeft. Het SPV staat in voor ontwerp, bouw, financiering en onderhoud, en in het geval van de multifunctionele sportcentra eventueel ook voor de exploitatie van de sportinfrastructuur.

Mijnheer de minister, hoeveel gemeentebesturen hebben deze mandaatovereenkomst al getekend? Wat houdt die overeenkomst concreet in? Is er een modeltype beschikbaar?

Wat is de respons van private partners op de oproep van de Sportfacilitator? Laat de kandidatenpool een gezonde financiële afweging toe? Het kabinet ging immers uit van de veronderstelling van een efficiënte concurrentie tussen de potentiële private partners, wat wegens de financiële crisis allicht minder evident is.

Werden er door de Sportfacilitator al private partners geselecteerd? Werden er al SPV's opgericht? Zijn de DBFM-contracten al in voorbereiding?

Kunnen gemeentebesturen nog nieuwe subsidieaanvragen indienen in het kader van dit decreet? Zo neen, waarom niet? Zo ja, wanneer zou deze nieuwe ronde dan georganiseerd en afgerond worden?

Welke types sportinfrastructuur worden bij een nieuwe subsidieronde naar voren geschoven? Er is immers een vraag van gemeentebesturen om de huidige keuzemogelijkheden bij een nieuwe subsidieronde bij te sturen, gebaseerd op andere actuele noden. Ook de VVSG wees er ons tijdens de hoorzitting in april 2008 vorig jaar al op dat er nog concrete behoeften zijn op het gebied van looppistes, skateparken enzovoort.

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer de Kort, in het kader van de opstart van de gunningsprocedure voor de eerste cluster van kunstgrasvelden, hebben 31 lokale overheden of de Vlaamse Gemeenschapscommissie een subsidie- en mandaatovereenkomst ondertekend. In de mandaatovereenkomst wordt het voorwerp van het mandaat beschreven dat de mandatant, zijnde de lokale overheid of de Vlaamse Gemeenschapscommissie, geeft aan de mandataris, zijnde de Vlaamse Gemeenschap. Hierbij geeft de mandatant aan de mandataris een mandaat om: een toewijzingsprocedure te voeren voor de bouw, het ontwerp, de financiering en het onderhoud van het betrokken kunstgrasveld; de realisatie van het kunstgrasveld op te nemen in de cluster van meerdere gelijkaardige kunstgrasveldprojecten; alle handelingen te stellen die nodig zijn voor het toewijzen van de opdracht en het sluiten van de DBFM-overeenkomst; en op te treden als opdrachtencentrale. Verder bepaalt het mandaat de wijze waarop de mandaatovereenkomst kan worden beëindigd.

Aangezien er per deeldomein van de inhaalbeweging in sportinfrastructuur een aangepaste subsidie- en mandaatovereenkomst zal worden vastgesteld, is er geen modeltype beschikbaar voor alle types van sportinfrastructuur. Voor de eerste cluster van kunstgrasvelden werd reeds een model van mandaatovereenkomst vastgelegd, dat werd bezorgd aan de betrokken lokale overheden.

Tot op heden werd er geen aankondiging van een opdracht in de markt geplaatst. Bijgevolg kan de respons van private partners nog niet worden ingeschat. Wel is het zo dat in de loop van maart 2009 een aankondiging van een opdracht zal gebeuren voor de selectie van kandidaten voor de realisatie van de eerste cluster van 31 afzonderlijke kunstgrasveldprojecten. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de private marktspelers nog steeds geïnteresseerd zijn in de realisatie van dit belangrijk sportinfrastructuurproject, ondanks de financiële crisis. Door clustering kan bovendien nog steeds het beoogde schaalvoordeel verkregen worden. We hebben natuurlijk wel gesprekken gehad met de markt. In tegenstelling tot andere sectoren zijn de pps-projecten in de sportwereld niet zo gigantisch. De pps-projecten inzake onderwijs en welzijn zijn bijzonder groot. Bij ons zijn ze eerder opgesplitst, waardoor de concurrentie veel groter zal zijn en de interesse ook. Het risico voor de private spelers is dus iets kleiner.

Zoals hiervoor reeds aangehaald, moet er nog gestart worden met de toewijzingsprocedure van de eerste cluster van kunstgrasvelden. Later zal de toewijzingsprocedure opgestart worden voor een cluster van eenvoudige sporthallen en een cluster van eenvoudige zwembaden. Er is dus nog geen private partner geselecteerd en dus uiteraard ook nog geen SPV opgericht. Wel is er werk gemaakt van het model van een DBFM-overeenkomst voor de kunstgrasvelden. Dat hoort als bijlage bij de subsidie- en mandaatovereenkomsten die afgesloten werden.

In totaal werden voor dit Vlaams Sportinfrastructuurplan 130 projecten geselecteerd en gerangschikt. Mochten er om een of andere reden enkele lokale overheden alsnog afhaken waardoor er een deel van de gebudgetteerde subsidie vrijkomt, dan kan worden overwogen een nieuwe oproep te lanceren in het kader van het sportinfrastructuurplan. In de huidige stand van zaken is het echter nog veel te vroeg om hieromtrent een concreet standpunt in te nemen. Het zou me verbazen mochten er niet enkele projecten wegvallen. Er zal sowieso nog een extra oproep worden gelanceerd. Ik kan momenteel onmogelijk zeggen wanneer dat zal gebeuren.

Indien er een nieuwe oproep in het kader van het Vlaams Sportinfrastructuurplan zou komen voor andere infrastructuur, zal de keuze voor het type infrastructuur inderdaad gebaseerd worden op de reële behoeften die moeten blijken uit een behoeftestudie, zoals het decreet van 23 mei 2008 betreffende een inhaalbeweging in sportinfrastructuur via alternatieve financiering voorschrijft. In ieder geval dient een dergelijk nieuw type van sportinfrastructuur bij besluit van de Vlaamse Regering te worden bepaald om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie. Het is altijd de bedoeling geweest van het decreet en dus van de decreetgever om daar positief op in te gaan en na deze inhaaloperatie de mogelijkheid te bieden om verder invulling te geven aan andere concrete noden. Dit is zeker het instrument om tegemoet te komen aan andere behoeften.

De heer Dirk de Kort: Ik dank u voor uw uitgebreide antwoord, mijnheer de minister.

Misschien kunt u niet onmiddellijk antwoorden op mijn volgende vragen. Dat hoeft ook niet. Ik krijg van sommige gemeentebesturen te horen dat ze met deze formule voor een eenvoudige of multifunctionele sporthal de btw niet kunnen recupereren. Via een autonoom gemeentebedrijf kan dat wel. Dat maakt een

groot verschil in de kostprijs. De btw bedraagt voor bouwprojecten immers 21 percent.

Minister Bert Anciaux: Hij zakt naar 6 percent.

De heer Dirk de Kort: Alleen voor de eerste schijf; niet voor het volledige bedrag.

Minister Bert Anciaux: Ik ben geen specialist maar ik denk dat de btw op de bouw gedurende een jaar verlaagd wordt, en dat gaat in deze zomer.

De heer Dirk de Kort: Ik dacht dat op dit moment enkel een beslissing was genomen voor de private woningen voor 6 percent voor een eerste schijf van 50.000 euro. Ik dacht niet dat dat nog verder was uitgebreid.

In verband met de hoogte van de investeringsbijdrage: in de besprekingen met de Sportfacilitator zegt men heel gemakkelijk dat men enkel tussenkomt voor het sportieve gedeelte. Als men vragen heeft, zelfs in verband met bijkomende kleedkamers, wordt er snel gezegd dat dat lokaal moet worden gedragen.

Mijnheer de minister, er zijn dikwijls al kosten gemaakt. Men heeft bijvoorbeeld al een ontwerper aangesteld of er is al een ontwerp uitgevoerd. Die kosten kunnen niet verder mee worden ingebracht. Men moet volledig opnieuw beginnen. Dat vind ik spijtig. Het gaat altijd over overheidsgeld. Kan er bij een evaluatie op dat vlak een bijsturing komen?

Minister Bert Anciaux: Ik zal die vragen schriftelijk beantwoorden en zal uw opmerkingen meenemen in de evaluatie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Erik Arckens tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de verdere evolutie van de Taalunie, en dit in het licht van de algemene taalverloedering

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Vooreerst mijn excuses dat de algemene taalverloedering ook binnengeslopen is in mijn interpellatieverzoek, omdat ik altijd iemand ben van het laatste moment.

Mijnheer de minister, in de zomer wist NRC Handelsblad te melden dat u als Vlaams minister van Cultuur en huidig voorzitter van de Taalunie verregaande plannen hebt voor een hervorming van de Taalunie. U zou de Taalunie onder de schop willen nemen. U zou zo spoedig mogelijk hervormingen willen doorvoeren omdat eind 2009 uw mandaat afloopt als voorzitter van het Comité van Ministers dat het beleid van de Taalunie bepaalt.

NRC stelt dat volgens u de Taalunie, met een budget van 14 miljoen euro, “tekortschiet qua zichtbaarheid bij het grote publiek”. Dat zijn uw woorden, mijnheer de minister. De Taalunie is volgens u vooral bekend bij een breder publiek vanwege haar rol in de spellingshervorming. U wilt een grotere betrokkenheid van de bevolking bij het taal- en letterenbeleid. Ik citeer u: “Over de meest recente hervormingen is de bevolking nooit iets gevraagd. Als dat wel was gebeurd, hadden we misschien fouten kunnen vermijden.” U ziet wat de verdere evolutie van de Taalunie betreft, vooral heil in de richting van wat u noemt ‘democratisering’.

We weten allemaal dat een dik jaar geleden de Nederlandse schrijver Benno Barnard in Knack over de Taalunie een fantastisch artikel heeft geschreven, zowel qua vorm als inhoud. Hij heeft daarmee het debat op gang getrokken. Er is zelfs een webstek over.

Barnard is niet tevreden over de huidige Taalunie. Hij wil meer overheidsbemoeienis. Hij somt ook op wat er fout loopt. Hij legt dus op een pregnante wijze de vinger op de wonden van de Nederlandse taal en de rol die de Nederlandse Taalunie daarbij zou moeten spelen om eraan te verhelpen.

De Nederlandse taal verloedert en dit zowel in Noord als Zuid, versta: zowel in Nederland als in Vlaanderen. Dat zegt Barnard en ik vind dat persoonlijk ook. Nederlandse ministers denken schitterend Engels te kunnen spreken en gebruiken deze taal dan maar te pas en te onpas om zich verstaanbaar te maken. Programma’s uit Nederland in het Nederlands worden op de VRT ondertiteld terwijl dat helemaal niet nodig zou moeten zijn. Ik vraag me af waarom dit gebeurt. Dertig jaar geleden verstonden wij allemaal perfect mijnheer De Uil van ‘De Fabeltjeskrant’.

Omgekeerd is dat stilaan ook het geval. Er wordt minder en minder belang gehecht aan een grondige kennis van het Algemeen Beschaafd Nederlands, zowel in Noord als Zuid, waardoor de taalverloedering voortschrijdt, stelt Barnard. Ik ga daarmee akkoord. Daardoor wordt ook de integratie van onze twee taalgebieden afgeremd.

Ik ga een stap verder. U kent mijn ideologische gezindheid. Ik ben heel Nederlands gericht. U ook. Orangisten, als u het zo wilt noemen. Suriname en de Antillen zijn erbij gekomen. We zitten met een taalgebied van 22 tot 23 miljoen Nederlandssprekenden. Dat is niet weinig. Wij moeten zorg dragen voor dat Nederlands.

Mijnheer de minister, ik deel de visie van Barnard niet waar hij stelt dat het zogenaamde ‘particularisme’ weer de kop op steekt. Die discussie hebben we vorige week

in onze commissie gevoerd, naar aanleiding van een vraag om uitleg. Hij heeft het uiteraard over de dialecten. Volgens ons zijn de dialecten op hun retour, al gebeurt dat niet zo dramatisch als die professor en zijn studie en UNESCO het hebben voorgesteld. Het een heeft met het ander volgens mij niet zo veel te maken. Dialecten maken deel uit van het oraal immaterieel erfgoed. De ondersteuning van het dialect dient een beleidstaak te zijn. Maar dat is iets totaal anders dan de ondersteuning van het Standaardnederlands. Daar hebben wij de Taalunie voor.

Mijnheer de minister, tussen het dialect en het Algemeen Beschaafd is er een tussentaaltje aan het groeien. Dat is een soort uitgebreid Brabants taaltje, dat zijn intrede heeft gedaan in soapseries en dergelijke. 30 of 35 jaar geleden had dat niet de omvang dat het nu heeft. Ook aan de andere kant van de taalgrens zie ik zoiets optreden als het 'Randstadees'. Dat maakt dat televisieprogramma's moeten worden ondertiteld omdat Vlamingen en Nederlanders elkaar dikwijls niet meer begrijpen. Is dat altijd nodig? Ik denk het niet. De ondertiteling is bij de meeste programma's totaal overbodig. Het enige nut zie ik voor doven en slechthorenden. Bepaalde uitdrukkingen uit het Amsterdams zijn misschien vreemd. Maar dat kan in een voetnoot of zo worden vermeld. Dergelijke ondertiteling is ondenkbaar in andere taalgebieden, mijnheer de minister. Denk maar aan het Frans. Ik kan me onmogelijk inbeelden dat een show, een soap of een documentaire uit Frankrijk op de RTBF zou worden uitgezonden met ondertiteling.

Ik ga verder met Barnard. Wat doet de Nederlandse Taalunie ondertussen? "Beetje digitaliseren", zegt hij. "Beetje voortzetten van het bestaande beleid, waarvan nauwelijks iets tot ons doordringt, om de eenvoudige reden dat het zo futloos is, zo ongeïnspireerd, zo ambtelijk. Concrete voornemens vallen in het beleidsplan nauwelijks op te maken." Hij heeft het dan over het meerjarenbeleidsplan 2008-2012 'Nederlands zonder drempels'. Barnard pleit daarom voor een omvorming van de bestaande Taalunie naar een Académie française.

Mijnheer de minister, heeft Barnard gelijk? Ik denk van wel. De Taalunie moet inderdaad assertiever worden. Zij moet mijns inziens niet enkel een gemeenschappelijke taal ontwikkelen en onderhouden, maar ook wanneer het moet effectief die taal opleggen. Dat lokale accenten blijven bestaan is alleen maar logisch en men moet geen moeite doen om die te verwijderen. Maar het actief bestrijden van bepaalde afgeleiden van het Nederlands in het openbaar, waarbij je bij sommige een woordenboek nodig hebt om het per persoon te verstaan, zou een primordiale taak moeten zijn voor de Taalunie. Dat gebeurt nu net niet.

Noem het dan maar staatsinterventionisme, indien men wil, maar besef goed dat de Franstaligen waar ook ter wereld dankzij de Académie française bijzonder fier kunnen zijn op hun taal. Zij kunnen niet ten onrechte met enige trots weerstaan aan de voortschrijdende verengelsing. De verengelsing in Nederland, waar juist de bakermat ligt van het Nederlands, is enorm toegenomen. Het is een verschrikking.

Via de Académie française heeft de Franse staat alle inwoners, van de hoogste ambtenaar tot de meest simpele boer, een perfect Frans aangeleerd dat, ongeacht geografische verschillen, verstaanbaar is. Verder maakt de Académie française ook niet de grote fout die de Taalunie maakt, namelijk het constante veranderen van de spelling.

Wat doet die Taalunie ondertussen? Zo geeft de raad bijvoorbeeld letterlijk op 27 februari 2009 volgend advies: "Ten aanzien van variatie binnen de standaardtaal verdient het de voorkeur het accent te leggen op normvorming en niet op normgeving opdat het beleid aansluit bij de talige werkelijkheid, waar sprake is van diversiteit." Ze doet dus precies het omgekeerde van wat een assertieve Taalunie zou moeten doen, denk ik. Meer nog, de Taalunie pleit voor de "erkenning van de taalpolitieke en taalkundige gelijkwaardigheid van Nederlands-Nederlandse en Belgisch-Nederlandse standaardvariëteiten en attitudevorming om die erkenning ook in de praktijk gestalte te geven." Zo stelt de Taalunie: "Variatie is een normaal verschijnsel en men moet er de burgers van bewust maken." Ik frons de wenkbrauwen.

Erger nog, in het kader van deze variatie pleit de Taalunie zelfs voor: "De bewustmaking van de verschillen in het onderwijs, zowel in het moedertaalonderwijs als in het onderwijs voor het Nederlands als tweede taal als in de extramurale Neerlandistiek." Concreet betekent dit dat de lespakketten Nederlands die in het buitenland gegeven worden, en die toch enig prestige uitstralen en bovendien veel geld kosten, het Standaardnederlands mogen nuanceren, en dit in het kader van een totaal mis begrepen diversiteit.

Mijnheer de minister, NRC gaf met het artikel onder de kop 'Vlaams Cultuurminister Anciaux wil Taalunie op de schop nemen' enige hoop, maar de verandering die de minister wil, gaat helemaal niet in de richting waar veel taalminnaars op hopen, namelijk normgeving in plaats van normvorming. Waarom ziet u geen heil in een Taalunie naar het model van de Académie française? Onderkent u de verloedering van de Nederlandse taal dan niet als het allereerste punt dat dient bestreden te worden?

Wat bedoelt u in concreto met de 'democratisering' van de Taalunie? U geeft een voorbeeld in NRC: het uitschrijven van wedstrijden om een Nederlands woord te vinden voor iPhone, om mensen enthousiaster te maken. Is dat niet wat slappe kost in het licht van wat ik hierboven beschreven heb?

'Diversiteit' onder het mom van variëteit, slaat nu ook al toe op taalgebied: juist op een gebied waar het volgens mij zeker niet van toepassing zou mogen zijn. Weet u

wel dat met een Taalunie die deze evolutie volgt, het prestige van de Nederlandse taal onderuit wordt gehaald?

Acht u het niet als een primordiale taak dat de Taalunie, waarvan u nu nog voorzitter bent, intern zou moeten waken over de eenheid van de Nederlandse standaardtaal en over de kwaliteit ervan, en extern over de bevordering van het prestige van die taal?

Ik dank u nu al voor uw antwoorden.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het thema boeit me heel erg omdat ik, zoals de andere collega en de minister, ook orangistische gevoelens heb en omdat alles wat met onze Nederlandse taal en cultuur te maken heeft mijn bijzondere interesse wegdraagt.

Mijn betoog zal niet zo uitgebreid zijn als dat van de heer Arckens, maar ik wil toch een aantal zaken aanstippen. Met de Taalunie beschikken we over een heel uniek instrument in de wereld, namelijk verschillende staten in de wereld die een taal delen en daarover een verdrag sluiten. Duitsland en Oostenrijk hebben dat niet, Frankrijk, Zwitserland en Quebec ook niet, Engeland, Ierland en andere landen ook niet, maar wij wel. Het is een heel mooi uitgangspunt dat wij daar een verdrag aan vastklinken, want daarmee geven we gestalte aan de cultuurhistorische band van de Nederlanden.

Heel concreet deel ik de bezorgdheid over het ondertitelen, want die geeft de indruk dat we geen eenheid van taal hebben. Als we te pas en de te onpas ondertitelen, wordt de indruk gewekt dat het over een vreemde taal gaat als het gaat om programma's die in het noorden van het Nederlandse taalgebied zijn gemaakt. We leven in een veeltalige context en dat is heel goed. Vlamingen meertalig: ik hoop dat we dat zo veel mogelijk worden en ook de dialecten zie ik als talen die hun eigen plaats moeten krijgen. Die veelheid is een deel van onze leefwereld en dat is heel positief, maar ik vind het wel belangrijk dat we, wanneer we over het Nederlands spreken, een bepaalde standaardtaal voor ogen hebben en niet een aantal tussentaaltjes. In het buitenland zijn er heel wat leerstoelen Nederlands, veel mensen leren Nederlands en we moeten ervoor zorgen dat ze weten dat het gaat om één taal. We moeten ervoor zorgen dat nieuwkomers, anderstaligen die onze taal willen leren, zich niet moeten inleven in allerlei subvormen van het Nederlands, maar dat er één taal naar voren kan worden geschoven. Dat is heel belangrijk om in deze veeltalige wereld onze taal ook haar plaats te geven, want ze is niet beter, maar we mogen er wel fier op zijn.

Er is ook een bepaalde taak weggelegd voor de Taalunie om taalcreativiteit te bevorderen. Ik denk niet dat we echt een oorlog moeten voeren tegen Engelse of andere termen, maar het is wel goed om te zoeken naar eigen woorden, om speels met de taal om te gaan, om de woorden op een goede manier ingang te laten vinden, spontaan, en daarbij kan de Taalunie zeker een belangrijke rol spelen. Er zijn immers altijd nieuwe evoluties in de samenleving en dus moeten er ook altijd nieuwe termen en woorden worden gevonden. De Taalunie heeft dus een bijzondere taalfunctie te vervullen.

Het is heel belangrijk dat de band die we hebben met Nederland, met de Antillen en met Suriname via de Taalunie verder gestalte kan krijgen. Ik hoop dat er in de toekomst meer uitwisseling mogelijk is binnen het gehele gebied van de Taalunie en dus ook met de Antillen en met Suriname, en dat we daarbij geen beroep moeten doen op allerlei vertalingen en ondertitelingen, maar dat het geheel ons een eigen identiteit geeft in de wereld.

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer de voorzitter, collega's, laat me eerst toe om toe te lichten waarom ik geen aanwijzingen heb van een verloedering van onze Nederlandse taal. Los van deze problematiek wil ik daarna ingaan op uw opmerking waarom ik geen heil zie in een Taalunie naar het model van de Académie française, om ten slotte wat meer uitleg te verschaffen over mijn oproep aan de Taalunie voor meer democratisering.

'Verloedering', collega's, is een subjectief begrip als men het heeft over taal. Alle taalwaarnemers zijn het erover eens dat talen constant veranderen onder invloed van taalinterne en van taalexterne factoren. Een taalinterne factor is bijvoorbeeld het feit dat bepaalde regels als overbodig worden ervaren. Zo heeft het Nederlands bijna overal zijn naamvallen verloren. Taalextern is de ontwikkeling van onze manier van leven waardoor onder meer veel woorden die te maken hebben met landbouw en scheepvaart overbodig zijn geworden en waardoor we nieuwe woorden hebben gekregen voor de dienstensector en de moderne technologie. Als een taal zich niet meer aanpast aan veranderende omstandigheden, wordt ze al snel een dode taal.

Een taal zien veranderen, is niet altijd prettig. Twee aspecten die mensen in de loop van de geschiedenis altijd hebben gestoord zijn, ten eerste, dat taalaanpassingen aanvankelijk tegen de regels ingaan en, ten tweede, dat voor de aanvulling van de woordenschat vaak woorden uit vreemde talen worden geïmporteerd. Zo beantwoordt het destijds gemaakte onderscheid tussen 'hen' en 'hun' nauwelijks nog aan de taalrealiteit van vandaag, omdat de meeste taalgebruikers die twee vormen door elkaar gebruiken, iets wat eerst als een echte taalfout werd beschouwd. De voorbeelden van volkomen aanvaarde importwoorden zijn legio: van café tot computer. Het is onwaarschijnlijk dat iemand ze nog zou willen missen in onze taal en in ons

leven. Het gaat om volkomen natuurlijke processen, die ook door een centralistisch taalbeleid niet worden gestuurd of tegengehouden.

Als de Académie française verdiensten heeft, dan liggen die vooral in de verspreiding van de standaardtaal, niet in haar optreden als taalpolitie. In navolging van Benno Barnard wijst u op het Franse model. Het beeld van de Academie française dat wordt geschetst, beantwoordt echter al lang niet meer aan de taalpolitieke realiteit in Frankrijk en nog minder aan die van het Franse taalgebied in zijn geheel. De Académie bewaakt traditioneel de taalnorm vanuit een centralistische visie. Het is echter niet de Académie die het orgaan is voor de Franse taalpolitiek, want dat is een afdeling van het Franse Ministerie van Cultuur, met name de Délégation à la langue française et aux langues de France. Die afdeling neemt initiatieven die absoluut vergelijkbaar zijn met wat de Taalunie doet.

Interessant is dat '... et aux langues de France' slechts enkele jaren geleden aan de naam werd toegevoegd omdat nu ook beleid gevoerd wordt ter ondersteuning van de inheemse talen en taalvarianten in Frankrijk zoals het Vlaams-Nederlands in het Noorden, het Bretoens, het Corsicaans en het Baskisch, maar ook het Occitaans of de Langue d'Oc. Dat zegt iets over een evolutie in de richting van een positieve waardering voor variatie, ook in Frankrijk zelf. In de Franse taalpolitiek wordt steeds vaker gesproken over 'les français' in plaats van over 'le français'.

Ook in Frankrijk hebben evoluties zoals de democratisering van het onderwijs, de informatisering van de samenleving en de rol van de media geleid tot een andere houding ten aanzien van de functionaliteit van de norm en de bandbreedte voor variatie binnen de norm van het Standaardfrans.

Tot zover de situatie in Frankrijk zelf. Als we het hele Franse taalgebied bekijken, dan zien we nog veel duidelijker een evolutie in de richting van eenheid in verscheidenheid. Zo heeft Quebec expliciet gekozen voor een eigen normontwikkeling van het Canadees-Frans en niet voor de overname en het opleggen van de Franse norm uit Parijs.

Het is wel zo dat de Franse taalpolitiek meer dan die bij ons, aan expliciete regelgeving doet tegen het oprukken van het Engels, bijvoorbeeld als taal van de wetenschap en in het commerciële verkeer, inclusief een regelgeving tegen Engelse woorden in het Frans.

Ik keer even terug naar de Taalunie. De Taalunie probeert niet zozeer om deze veranderingen te belemmeren, maar richt zich op de taalgebruikers. Als zij hun taal graag gebruiken voor diverse vormen van communicatie en als zij de middelen krijgen om dat met kennis van zaken te doen, dan zullen zij beter voor de taal zorgen dan de overheid dat ooit kan doen. De norm voor een dode taal zoals het Latijn, ligt vast, die voor een levende taal zoals het Nederlands niet, die wordt voortdurend opnieuw gedefinieerd. De vraag is wie dat doet: specialisten of de taalgebruikers zelf.

Mijnheer Arckens, uit uw uiteenzetting blijkt dat u kiest voor een norm die van bovenaf wordt opgelegd. De Taalunie kiest voor een andere weg: ze stelt geen normen op, maar werkt wel aan de beschrijving en de verspreiding van normen die van onderuit zijn gegroeid. Ze beschikt over een team van ervaren taaladviseurs. Die ontvangen vragen van taalgebruikers en stellen daarover adviezen op, waarbij ze eerst kijken naar het gangbare gebruik. Die adviezen worden goedgekeurd door een Nederlands-Vlaamse overleggroep voor ze worden opgenomen in de taaladviesbank, die iedereen gratis kan raadplegen via internet. Die goedkeuring waarborgt dat de adviezen betrouwbaar zijn.

Aan het inzicht dat een goede beheersing van de Nederlandse taal essentieel is om met succes te kunnen deelnemen aan de maatschappij, wordt niet getwijfeld. Niet voor niets investeren de Vlaamse en de Nederlandse regeringen, en ook de Taalunie enorm veel geld, energie en enthousiasme in het onderwijs in en van het Nederlands. Daar staat de standaard van het Nederlands zonder enige twijfel op het rooster.

Daarnaast gaat de aandacht naar middelen waarmee de taalgebruiker het Nederlands kan hanteren, bijvoorbeeld digitale middelen. Dat computergebruikers niet alles in het Engels moeten doen, hebben ze onrechtstreeks aan de Taalunie te danken. Die zorgt er immers voor dat ontwikkelaars van digitale voorzieningen over het nodige taalmateriaal beschikken.

Ik wil nog even terugkomen op uw lof voor het spellingconservatisme van de 'Académie Française' dat u plaatst tegenover het constant veranderen van de spelling door de Taalunie. Het spellingbeleid van de Taalunie heeft inderdaad veel deining veroorzaakt waardoor de indruk ontstond dat de Taalunie niets liever deed dan spellingveranderingen doorvoeren tot eer en meerdere glorie van enkele academici. Dit doet echter onrecht aan het gevoerde beleid.

Het spellingbeleid van de Taalunie is een vorm van gezond taalconservatisme. Het is gebaseerd op een spellingtraditie die in ons taalgebied is ontstaan en die op de grootste maatschappelijke aanvaarding kan rekenen. In 2005 bijvoorbeeld, is uitsluitend voor problemen waarvoor nog geen eenduidige richtlijnen bestonden, een oplossing uitgewerkt. Hiermee kwamen we tegemoet aan vragen van taalgebruikers en van makers van woordenboeken. Het betrof met name de spelling van Engelse leenwoorden, afkortingen en het gebruik van hoofdletters. Het doel was, is en blijft om de bestaande, traditionele spelling toepasbaar en bruikbaar te houden.

Onduidelijkheid leidt immers tot verschillen, en verschillen tasten de eenheid van de spelling aan.

Die eenheid is vervolgens nog verder verhoogd door samenwerking aan te gaan met producenten van woordenboeken en systemen voor spellingcontrole. Door die samenwerking is de spellingeenheid tussen de woordenboeken en woordenlijsten nog nooit zo groot geweest. Slechts wie de officiële spelling hanteert, mag het spellingkeurmerk van de Taalunie voeren.

U vraagt mij, mijnheer Arckens, wat ik concreet bedoel met een 'democratisering' van de Taalunie. In het kader van mijn voorzitterschap van het Comité van Ministers heb ik vorig jaar in juni een brief geschreven aan de algemeen secretaris, Linde van den Bosch, waarin ik specifieke aandacht vroeg voor een zevental actiepunten. Het interview in NRC-Handelsblad gebeurde trouwens naar aanleiding van dit schrijven. De vaststelling blijft dat het beleid van de Taalunie te weinig bekend is bij de mensen en dat veel zich aan het zicht van de burger onttrekt. Er is volgens mij te weinig discussie over het maatschappelijke belang van taal en de taak van de overheid daarin. Daar wou ik verandering in brengen, en dat is wat ik democratisering noem: zorgen voor een ruime, in taal geïnteresseerde publieke opinie die waakzaam is en het politiek-maatschappelijke draagvlak vormt voor het beleid van de Taalunie.

Een taalwedstrijd zie ik als een ludieke manier om de taalgebruiker bewust te maken van de waarde van zijn taal. Dat doe je immers niet met de stok alleen. We gebruiken ook graag de wortel om enthousiasme te kweken.

Een aansporing om creatief te zoeken naar Nederlandstalige alternatieven voor de vele Engelse woorden in het Nederlandse taalgebied betekent nog niet dat we Engelse leenwoorden helemaal willen verbannen. We willen wel dat mensen zich ervan bewust worden dat er alternatieven zijn.

Als de Taalunie het heeft over taaldiversiteit, dan bedoelt zij variatie binnen het Nederlands. Diversiteit is kenmerkend voor een taal. Het Nederlands is een taalsysteem, en elke gebruiker realiseert een deel daarvan op zijn eigen manier. Dat is geen teken van armoede van de taal, maar van rijkdom. Je kunt in het Nederlands zowel gemoedelijke als formele gesprekken voeren over diverse onderwerpen, aangepast aan het publiek en de omstandigheden. De taalgebruiker zegt in zijn taal ook iets over zichzelf, en dat kan de communicatie alleen maar verrijken.

Een andere zaak is dat taalgebruikers zich beter kunnen uitdrukken als ze naast een louter regionale taal ook een algemene standaardtaal beheersen. Het is niet de bedoeling de positie van een formeel Standaardnederlands te ondergraven, maar er integendeel op te wijzen dat naast de informele talen die we in Vlaanderen zo vaak horen, er ook een formele taal bestaat die veel geschikter is voor sommige vormen van communicatie.

De stelling dat diversiteit afbreuk doet aan het prestige van een taal, wordt ontkracht door het Engels. Er is voor die taal nooit een expliciete taalpolitiek geweest, en er is nooit bewust aan een Engelsnorm gewerkt. Er is bijvoorbeeld geen Académie anglaise. Het Engels is dan ook heel gevarieerd. Ik denk dan aan het Brits, Iers, Amerikaans, Canadees en Australisch Engels, maar ook aan het Engels van Zuid-Afrika en India, waar het een van de nationale talen is. Die rijke verscheidenheid van het Engels doet geen enkele afbreuk aan het prestige van het Engels.

Mijnheer Arckens, variatie sluit geenszins eenheid uit. U stelt het voor alsof erkenning van variatie altijd afbreuk doet aan eenheid en alsof de Taalunie door de erkenning van een bepaald soort variatie bewust bijdraagt aan dat afbraakproces van eenheid. Dat is beslist niet het geval. De Taalunie gaat in haar beleid uit van de blijvende en onvervangbare functie van het Standaardnederlands omdat die de ruimst verspreide variëteit is die in alle domeinen van de menselijke kennis en activiteiten kan worden gebruikt door alle burgers. In taalpolitieke termen uitgedrukt: het Standaardnederlands is onvervangbaar als instrument voor de sociale emancipatie van alle burgers in de samenleving.

De Taalunie benadrukt in haar sociale taalbeleid ook de noodzaak van een goede beheersing van het Standaardnederlands door de nieuwe burgers.

Het gaat hier ook om de erkenning van de onontkoombaarheid van variatie als sociaal fenomeen. Vlamingen spreken ietwat anders Nederlands dan Nederlanders, en daar is niets mis mee. West-Vlamingen laten iets van hun dialect doorklinken in hun uitspraak van het Standaardnederlands, evenals de Antwerpenaren. Daar is evenmin iets mis mee, want dat staat een goede communicatie over het hele taalgebied niet in de weg. Het gaat dus om variatie die een overkoepelende eenheid niet in de weg staat.

De belangrijkste taak van de Taalunie is te zorgen voor de taalgebruiker. Het motto van de organisatie is niet toevallig: Nederlands zonder drempels. Daarmee wordt bedoeld dat de Taalunie ervoor tracht te zorgen dat Nederlandstaligen hun taal in alle omstandigheden kunnen gebruiken om zich uit te drukken, zich verstaanbaar te maken en hun gesprekspartners te verstaan, of dat nu schriftelijk is of mondeling, of dat nu thuis is, op school, in de vergaderzaal of op het internet.

Mijnheer Arckens, u citeert de heer Barnard, die het beleid van de Taalunie futloos, ongeïnspireerd en ambtelijk noemt en verwijst naar het beleid dat inzake taal- en spraaktechnologie gevoerd wordt – "een beetje digitaliseren".

Die opvatting wil ik, zeker voor wat de digitalisering betreft, nadrukkelijk weerleggen. De Taalunie is juist op

het gebied van de digitalisering heel succesvol geweest. Daardoor zijn alle elementen aanwezig of worden alle elementen beschikbaar om voor het Nederlands moderne applicaties te ontwikkelen op voet van gelijkheid met de grote talen om ons heen zoals het Engels, Frans en Duits. Ik denk dan aan navigatiesystemen die Nederlands spreken, telefooncentrales met spraak- en vertaalmachines die van en naar het Nederlands kunnen vertalen.

Het is geen toeval dat de Taalunie dat doet en daar de afgelopen jaren grote prioriteit aan heeft gegeven. De gedachte daarbij is dat in de informatiemaatschappij van vandaag steeds meer communicatie, met name in de sfeer van onderwijs en beroep, zich voordoet in technische omgevingen, via computersystemen en internet. Als het Nederlands die trein mist, dreigt het af te glijden naar het niveau van huis-, tuin- en keukentaal. Een taal die je nog kunt gebruiken in de kroeg of de intieme gezinskring, maar waarbij in meer formele situaties steeds vaker naar het Engels zou moeten worden uitgeweken zoals op de werkvloer, in de auto met het navigatiesysteem of op het internet.

Digitalisering draagt ook op andere manieren bij tot het behoud en de ontsluiting van de Nederlandse taal. Ik denk dan aan de Digitale Bibliotheek van de Nederlandse Letteren (DBNL). Dankzij de DBNL is niet langer verkrijgbare literatuur beschikbaar en voor iedereen gemakkelijk toegankelijk.

Ik sluit af met een wens. Wanneer we willen dat het Nederlands van Nederland en dat van Vlaanderen naar elkaar toegroeien – wat op zich een eerbaar streven is –, dan moeten wij ervoor zorgen dat er nog meer contacten komen in alle sectoren van de samenleving en op alle gebieden. Alleen zo kunnen beide gebieden één sociaal-culturele ruimte worden en kan de taaleenheid groeien.

Als minister heb ik steeds geijverd voor de bevordering van die contacten en van die samenwerking, niet enkel binnen de Taalunie, maar ook via culturele huizen als deBuren en de Brakke Grond en via alle actoren die al dan niet gesubsidieerd pendelen tussen het Noorden en het Zuiden.

Overigens staat het verschil tussen de Nederlandse, Vlaamse en Surinaamse variëteit van het Standaardnederlands de onderlinge verstaanbaarheid niet in de weg. Die onderlinge verschillen weerspiegelen juist de identiteit van de taalgebruikers.

Waarschijnlijk is niemand in Vlaanderen ervoor te vinden om de Noord-Nederlandse uitspraak over te nemen, en omgekeerd al evenmin. Hetzelfde geldt voor een gedeelte van de woordenschat. In uw vraag gebruikt u zelf tweemaal het woord ‘primordiaal’. Een Nederlander zou daarvoor het woord ‘essentieel’ of ‘cruciaal’ gebruiken, ikzelf ook trouwens. Ik durf dan ook te betwijfelen dat u door het gebruik van dit Vlaams gekleurde woord in deze commissie afbreuk zou doen aan de eenheid en het prestige van onze taal.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik heb nog een aantal beschouwingen. Ik wil geen afbreuk doen aan de positieve zaken die de Taalunie doet.

Eigenlijk voldoet uw antwoord niet helemaal. Zo zegt u dat de verloedering van de Nederlandse taal een hersenspinsel zou zijn. Dat is niet zo. Ik ben zeker dat mensen die nu op 18-jarige leeftijd de school verlaten, een minder stevige kennis hebben van het Standaardnederlands dan dertig of veertig jaar geleden. Zij diftongeren ook veel slechter. Voor Brabanders is dat dodelijk. Het moet er werkelijk ingeslagen worden. Ik had vroeger een leraar die de maat aangaf waarmee de –ij en de –i moesten worden uitgesproken. Dat was een moeilijke oefening. Als het geen pijn deed, deden we de oefening niet goed, volgens de leraar.

In Amsterdam verstaat men u niet goed. Men schakelt nogal snel over op het Engels. Dat geldt oog voor Zuid-Nederlanders die naar Amsterdam gaan. Dat is een zeer recente evolutie.

Mijnheer de minster, u bent niet ingegaan op de wijze waarop de verschillen tussen Noord en Zuid worden weerspiegeld via de ondertiteling. Ik ben het met u eens dat er variëteit moet blijven bestaan. Die krijgt men er trouwens niet uit. Op dat vlak hebt u volkomen gelijk. Men zal altijd horen wie een Vlaming en wie een Nederlander is. De argumenten die u aanhaalt, bijvoorbeeld door te verwijzen naar het Engels en de variëteiten van het Engels, raken kant noch wal. Het Engels wordt als moedertaal gesproken door honderden miljoenen mensen. Dat daar variëteit op bestaat, kan de taal en het prestige ervan niet ondergraven.

Het voorbeeld dat u aanhaalt over de Franse taal, is helemaal anders. De mensen in Québec – ze zijn met drie of vier miljoen – zijn zeer assertief wat hun taal betreft. Waar het enigszins mogelijk is, hebben zij een Québecaanse variant voor het Engels. Het Québecaans is geen Frans. Het heeft zich in de 18e eeuw ontwikkeld als een variatie op het Frans. We kunnen het enigszins vergelijken met het Afrikaans dat zich een eeuw vroeger heeft afgesplitst van het Nederlands en zich heeft verrijkt met een aantal andere woorden.

Het is mogelijk dat in Frankrijk ‘les français’ zou ontstaan. Maar dan gaat het wel om een heel recente evolutie die met alle kracht vanuit Parijs zal worden bestreden.

Wat de rijkdom van onze taal betreft, verdient onze taal, juist vanwege de voortschrijding van het Engels, ondersteuning. Wij moeten de hoeders zijn van een van

de meest dierbare zaken die wij persoonlijk hebben meegekregen, namelijk onze moedertaal. We moeten daar heel zorgzaam mee omgaan. Voor één keer pleit ik dan ook, en dan nog wel met een Engelse term, voor een top-downbenadering. Ik pleit voor staatsinterventionisme om onze taal te ondersteunen.

Ik dien een motie in.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Arckens werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Hans Schoofs tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het gebruik van voedingssupplementen in het wielrennen

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het kwam uitvoerig in de media: wielrenner Iljo Keisse heeft zijn verdediging voor zijn positieve plas klaar. Zijn argumenten houden enige kritische kanttekeningen in op het nieuwe decreet Medisch Verantwoord Sporten. Hij voert aan dat hij een voedingssupplement gebruikt heeft van het merk Maximize, nog wel een sponsor van Topsport Vlaanderen. Het zou gaan om het product ZMA, een product dat kan zorgen voor meer spiermassa en kracht. Door zijn ziekte op het moment van de inname, had hij last van uitdroging. Een minieme dosis zou dan tot een positief resultaat leiden.

Hij draaft ook op met een verklaring van professor Hespel van de K.U.Leuven. Hespel is sportfysioloog en expert in voedingssupplementen. Hij bevestigt dat dit soort onzuivere supplementen in de sportwereld gebruikt worden en zelfs door sportartsen worden voorgeschreven. Natuurlijk suggereert men dan dat een strikte reglementering om uitwassen aan banden te leggen, verantwoord is, ook al omdat de markt van voedingssupplementen de laatste jaren ontzettend groot is geworden.

Los van deze situatie en argumenten zijn er inderdaad producten die tot verwarring kunnen leiden. Ik doe daarmee geen uitspraak over de wetenschappelijke correctheid van de interpretatie van Iljo Keisse en zijn verdedigers. Het is moeilijk voor een administratie om daar een correcte interpretatie aan te geven.

Ik ben zelf op de hoogte van een ander product, met name Lodoz. Het wordt immers gebruikt op het niveau van de amateursport. Het product wordt gebruikt door patiënten die last hebben van hypertensie. Ik ben geen medisch deskundige, verre van. Maar aangezien ik een dergelijk probleem aankaart, wil ik mijn vraag wetenschappelijk onderbouwen. Ik doe een poging. Lodoz bevat het verboden middel hydrochlorthiazide. Voor Lodoz kan men een aanvraag Toestemming wegens Therapeutische Noodzaak (TTN) invullen. Dat systeem is nieuw, het decreet is recent en de uitvoeringsbesluiten werden pas van kracht op 1 januari 2009.

De amateursporter die mij deze situatie uit de doeken deed, werd na de voorlegging van het document TTN geschorst voor één jaar voor het gebruik van het product, ook al kon hij met zijn formulier aantonen dat hij omwille van zijn medische conditie en op voorschrift van een cardioloog dat medicijn moest nemen. Sterker nog, in het rapport van de disciplinaire commissie staat dat de sporter geen significante schuld heeft aan deze overtreding. Het middel komt immers voor in de richtlijnen voor de aanpak van hypertensie volgens de Europese verenigingen rond hypertensie en de cardiologie. Het werd in dat kader door zijn arts om therapeutische redenen voorgeschreven. Toch, in datzelfde advies, bepaalt men een sanctie die aansluit bij de internationaal geldende sancties, omdat dopingbestrijding internationaal uniform en gelijk moet worden aangepakt.

Dit is misschien wel belangrijk: het TTN-formulier is dus, zelfs met een motivatie van een arts, voor de administratie geen sluitend bewijs om de noodzakelijkheid van een bepaald product aan te tonen. Daar draait de discussie rond. Blijkbaar is de mening van de controlearts, die de patiënt niet kent en niet beschikt over zijn medisch dossier, voor de administratie beter geplaatst om een advies over zijn medicatie te geven. Dat laatste wil ik aanklagen. Het klinkt mij bizar in de oren.

Mijnheer de minister, worden de producten waar twijfels over bestaan, in alle dossiers getest en afgetoetst door de administratie? Wat gebeurt er indien bijvoorbeeld het product van Maximize inderdaad aanleiding heeft gegeven tot een positieve plas? Worden die bevindingen dan met het WADA afgetoetst? In welke procedure is hier voorzien? Is men verplicht om mogelijke bijwerkingen van producten te rapporteren aan het WADA?

Zou een lijst van schemerproducten – producten die onderzocht worden en/of producten waar geen uitsluitsel over bestaat of ze wel of niet prestatieverhogend zijn – als waarschuwingslijst geen goed idee zijn?

Wat zijn de mogelijke gevolgen voor Iljo Keisse? Komt er een evaluatie van het sponsorcontract met Maximize? Als Topsport Vlaanderen moeten we mijns inziens een smetteloos imago nastreven.

Hoe gebeurt de beoordeling van de TTN-aanvragen? Waarom is de verklaring van een arts onvoldoende als bewijs voor de noodzakelijkheid om een bepaald product te nemen? Het is vrij pijnlijk dat men net om hypertensie te bestrijden in eerste instantie moet diëten, maar in tweede instantie ook aan lichaamsbeweging moet doen.

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer de voorzitter, collega's, het is reeds jaren algemeen geweten dat er contaminatie kan gebeuren bij het gebruik van voedingssupplementen. Wat ik nu ga zeggen, klinkt brutaal, maar het is wel de realiteit. Iedere sporter weet dat er met dergelijke producten behoedzaam dient te worden omgesprongen. De WADA-code vermeldt dat de sporter uiteindelijk zelf verantwoordelijk is voor de stoffen die zich in zijn lichaam bevinden.

Inzake de mogelijke dubbelzinnigheid rond bepaalde producten wens ik te benadrukken dat in Vlaanderen alleen de internationaal erkende dopinglijst van het wereldantidopingagentschap WADA wettelijk van toepassing is. Het is de taak van de disciplinaire commissie en disciplinaire raad inzake medisch verantwoorde sportbeoefening en de disciplinaire organen van de sportverenigingen, indien de interne tuchtregeling van de sportvereniging werd erkend, om nauwgezet toe te kijken op de correcte naleving van die regelgeving. Daarbij wordt het WADA op de hoogte gebracht van de genomen disciplinaire beslissingen, gelet op het feit dat die beslissingen WADA-conform dienen te zijn.

In de voorbije jaren werd de Vlaamse overheid enkele malen geconfronteerd met positieve dopingcontroles bij sporters die verklaarden nooit enig verboden geneesmiddel te hebben genomen. Verder onderzoek bracht echter aan het licht dat verschillende van die positieve analysen blijkbaar het gevolg waren van het gebruik van voedingssupplementen en/of kruidenproducten. Het probleem voor de sporter met dergelijke preparaten is dat naast de toegelaten substanties die op de verpakking vermeld staan, de preparaten ook een of zelfs meerdere verboden substanties kunnen bevatten waarvan geen melding werd gemaakt op de verpakking en/of in de bijsluiter. Omdat dat probleem algemeen gekend is, worden de sporters algemeen gewaarschuwd dat veel van die preparaten een of meerdere verboden substanties bevatten waarvan nergens melding werd gemaakt.

Ik heb alle sportfederaties daarover preventief laten inlichten. Concreet werd hun aangeraden om hun leden via tijdschrift, ledenblad of website te waarschuwen uiterst voorzichtig te zijn met het gebruik van allerlei voedingssupplementen. Er werd ook geadviseerd om steeds een arts of een apotheker te raadplegen alvorens dergelijke preparaten te gebruiken. Ook op de websites van de administratie, www.gezondsporten.be en www.dopinglijn.be, wordt op zeer bevattelijke wijze aandacht besteed aan die waarschuwingen.

Ook op de website van het WADA, www.wada-ama.org, worden specifieke aanbevelingen geformuleerd over hoe sporters het best met dergelijke preparaten omgaan. Dergelijke producten kunnen immers zelfs schadelijke effecten hebben op de gezondheid, en zijn dikwijls ook nutritioneel nutteloos.

Op basis van voorgaande uiteenzetting ben ik van oordeel dat uw voorstel van een waarschuwingslijst onvoldoende garanties biedt voor een sporter. Een gelijkaardig systeem bestaat al in Nederland, namelijk het Nederlands Zekerheidssysteem Voedingssupplementen Topsport (NZVT). Het NZVT is opgezet om sporters extra informatie te geven over dopinggerelateerde risico's, maar neemt ook geen verantwoordelijkheden over. Het NZVT vermeldt zelfs uitdrukkelijk dat, indien de sporter met alle gegeven waarschuwingen rekening houdt, er geen enkele waarborg bestaat dat het nemen van een voedingssupplement niet tot een positieve dopingcontrole kan leiden.

De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de inname van supplementen en voor de eventuele aanwezigheid van dopinggeduide stoffen in het lichaam blijft altijd volledig bij de sporter zelf liggen. Volgens mij is onze wijze van informeren dan ook duidelijker en helderder. Er bestaat een reële kans op verwarring bij de sporter als gebruik wordt gemaakt van een lijst met 'schemerproducten'.

Een sponsoringcontract is een zaak tussen de ploegleiding en de sponsor of het bedrijf van de sponsor. In die zin is er geen rechtstreeks verband tussen het arbeidscontract van de renner Iljo Keisse en de sponsor Maximize. Er zijn op dit vlak geen gevolgen. Iljo Keisse is wel om dringende redenen ontslagen.

De heer Schoofs vraagt zich wat we al dan niet met het sponsorcontract gaan doen. Dit is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de ploegleiding. Ik kan over de gevolgen van de zaak geen uitspraken doen. Ik kan enkel verklaren dat in een periodegebonden evaluatie op het einde van het seizoen is voorzien. Die evaluatie zal volgens de in contractuele bepalingen overeengekomen beoordelingsprocedures verlopen. Dit slaat op de evaluatie door de ploeg zelf. Wat een niet-periodegebonden evaluatie betreft, valt af te wachten of hiertoe een ethische noodzaak blijkt te bestaan. Volgens het verbintenissenrecht zullen voor niet-periodegebonden evaluaties redenen moeten worden aangedragen. Die redenen moeten aantonen dat bepaalde contractuele bepalingen zijn geschonden.

Over de relatie tussen de ploeg en een sponsor, met name Maximize, kan ik geen uitspraken doen zolang niet vaststaat dat de producten zich in voedingssupplementen

bevonden. Zodra we hierover uitsluitsel hebben, zal de ploeg hier ongetwijfeld rekening mee houden.

Met betrekking tot de vijfde vraag kan ik melden dat de TTN-aanvragen enkel worden beoordeeld indien aan de voorwaarden van de toepasselijke internationale standaard van het WADA is voldaan. De door de heer Schoofs geschetste behandelingswijze van deze aanvragen is ondertussen gewijzigd. De aanvragen worden door een commissie van drie onafhankelijke artsen beoordeeld. Elke individuele aanvraag wordt door de artsen onafhankelijk beoordeeld. De commissie verleent de sporter een toestemming of een weigering. Indien een sporter een weigering betwist, kan hij een heroverweging van de eerder genomen beslissing vragen. De commissie van onafhankelijke artsen zal een nieuwe beslissing nemen. De samenstelling van de commissie zal evenwel volledig nieuw zijn. Het WADA heeft dit internationale systeem opgezet omdat, spijtig genoeg, is gebleken dat sommige artsen in het verleden onjuiste attesten aan sporters hebben verleend.

Het betreft hier, met andere woorden, een forse verstrenging van het systeem. We hebben vastgesteld dat een aantal producten in de sportwereld in bijzonder hoge mate werden gebruikt. Na de verstrenging door het WADA is dit gebruik sterk afgenomen. We hebben onze regels volledig op de regels van het WADA afgestemd. Hierdoor worden minder geneesmiddelen gebruikt en worden minder TTN's verleend.

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: De minister heeft aangetoond dat we de rechtspraak, in dit geval de uitspraken van een disciplinaire commissie, in het juiste kader moeten plaatsen. Ik probeer deze uitspraken juist te interpreteren. Indien de decreetgeving geen ruimte biedt, kan ik begrijpen dat een commissie geen andere interpretatie kan hanteren. Het Vlaams Parlement en de minister hebben evenwel de taak de vinger aan de pols te houden. We moeten elk decreet op de voet volgen. Dit geldt zeker in een beginfase. We weten immers dat dan kinderziektes kunnen optreden.

Ik ben het eens met de inschrijving van de code van het WADA in onze eigen decreetgeving. Dit is hier uitvoerig besproken. We hebben hier een punt van gemaakt. De vraag is of er bij het opstellen van de uitvoeringsbesluiten nog enige bewegingsruimte is in verband met de regeling voor het afleveren van TTN's. De verdediging van de veroordeelde amateur-sporter heeft me laten weten dat er misschien nog enige bewegingsruimte is. Dit zou misschien eens kunnen worden onderzocht. Ik vind het alleszins essentieel om dergelijke misvattingen in de toekomst te vermijden. Er moet intense communicatie met WADA gebeuren. Ik hoop dat we hiervoor op het engagement van u en uw kabinet kunnen rekenen.

U hebt het over de dubbele commissie van artsen. Het is belangrijk dat er voldoende juridisch advies aan gekoppeld is omdat een arts niet altijd in juridische terminologie denkt. Er moet op worden gewezen dat men niet onrechtmatig schuldigen veroordeelt.

Minister Bert Anciaux: Ik heb één bedenking: die toestemming wordt voorafgaandelijk gegeven. Het gaat hier echt over een toestemming voor therapeutische noodzaak die op voorhand wordt gegeven. Indien men bij een dopingcontrole dat product vindt bij een amateur en er is op voorhand geen toestemming voor gegeven, dan is er een juridisch probleem.

Het is wel zo dat om die toestemming voor therapeutische noodzaak te krijgen, het medisch dossier wordt beoordeeld. Ik ga ervan uit dat het de huisarts of de begeleidende arts is die zal vragen om TTN te krijgen. Misschien moet er beter over worden gecommuniceerd. Dat is mogelijk. Bij een dopingcontrole weet de amateur of de persoon in kwestie misschien niet altijd dat men daarvoor een TTN moet aanvragen. Dat kan ik geloven. Daarin heb je zeker gelijk.

De grote misbruiken bestonden natuurlijk ook niet bij de amateurs.

De heer Hans Schoofs: Ik heb begrepen dat er in deze procedure, die natuurlijk loopt van voor het van kracht zijn van de uitvoeringsbesluiten tot na het van kracht zijn van de uitvoeringsbesluiten, melding wordt gemaakt van een retroactieve aanvraag voor TTN. Ik citeer uit de brief van uw departement: "Hiervoor dient u retroactief een aanvraag 'toestemming wegens therapeutische noodzaak' aan te vragen." Het is een schrijven van uw departement van 27 augustus 2008.

Minister Bert Anciaux: Als het de overbruggingsperiode is, dan zou dat gekund hebben. Ik zal het eens nakijken. Als u mij de documenten bezorgt, dan laat ik het nakijken.

De heer Hans Schoofs: Ik denk dat het belangrijk is dat we niet elke jager als een stroper beschouwen en dat we, zeker in het recreatief sporten en zeker bij mensen die sporten om een medische reden, met spoed met WADA communiceren zodat we het kunnen vastleggen in mogelijke decreetgeving.

Ik pleit natuurlijk niet voor een decreet 'Ethisch verantwoord sponsoren', maar ik denk dat er toch een voorwaarde mag worden ingeschreven voor clubs die rechtstreeks gelieerd zijn met de Vlaamse overheid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.